

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Врз основа на член 6 став 2, член 8 став 11 и 12, член 15 став 2, член 16 став 3, член 17 став 3, член 18 став 5, член 27 став 3 и член 29 став 2 од Законот за семенски и саден материјал на земјоделски растенија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 39/06, 89/08, 171/10 и 53/11), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ТРГОВИЈА СО МАТЕРИЈАЛ ЗА ВЕГЕТАТИВНО РАЗМНОЖУВАЊЕ НА ВИНОВАТА ЛОЗА (*)

*Со овој правилник се врши усогласување со Директива 68/193/ЕЕЗ на Советот на Европската Унија од 9 април 1968 година за трговија со материјал за вегетативно размножување на винова лоза, CELEX број 31968L0193.

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет

Со овој правилник се пропишуваат:

- Видовите и количините на материјал за размножување и саден материјал на производителите на мали количини наменети за лична употреба;
- Вид и категории на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза кои се ставаат во трговија;
- Услови, начин и постапка за производство на официјално сертифициран материјал за размножување од винова лоза, како и начинот на водење на евиденција на производството;
- Начинот на пакувањето и етикетањето, формата и содржината на етикетата на материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза;
- Трговија со материјал за размножување и саден материјал од винова лоза;

- Начинот и постапката за вршење на стручна контрола над производството на материјалот за размножување и садниот материјал и
- Услови за увоз на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, како и исклучоци при увоз.

Член 2

Значење на поимите

Поимите употребени во овој правилник ќе го имаат следното значење:

1. Винови лози се растенија од родот *Vitis* (L.), наменети за производство на грозје или за употреба како материјал за размножување и саден материјал на виновата лоза;
2. Сорта е група на растенија во рамките на најниска ботаничка класификација, која се:
 - определува со изразени карактеристики кои произлегуваат од одреден генотип или од комбинација од генотипови;
 - разликува од било која друга група на растенија, барем по една од изразените карактеристики и
 - третира како целина доколку тие карактеристики во размножувањето се постојани;
3. Клон е вегетативно потомство од сорта што е идентично на избраната лоза во поглед на матичната сорта, во однос на фенотипските карактеристики и здравствената состојба;
4. Материјал за размножување е:
 - a). Садници – лозови садници се млади растенија на винова лоза, кои можат да бидат:
 - ожилени резници - добиени од некалемени зелени или зрели ластари наменети за садење како подлоги или за калемење на стално место;
 - ожилени калеми - добиени со спојување-калемење на зелени или зрели делови од ластари на винова лоза, од кој подземниот дел пуштил корен;
 - б) делови од млади растенија на винова лоза се:
 - зрели ластари се едногодишни ластари;
 - зелени ластари се нездрвенети во тековната година;

- резници од подлоги за калемење се делови од зрел или зелен ластар наменети за формирање на подземен дел (корен) кога се припремаат (произведуваат) ожилени калеси;

- резници за ожилување се делови од зелен или зрел ластар наменети за производство на ожилени резници;

- калем гранки се делови од зрел или зелен ластар наменети да го формираат надземниот дел кога се припремаат (калемат) ожилени калеси или кога се калемат на стално место (in situ);

- резници за ожилување се делови од зелен или зрел ластар наменети за производство на ожилени резници;

5. Место на производство е самостојна организација или производна единица вклучувајќи полиња, објекти, механизација и опрема каде се одвива производство, преработка, пакување или тргување со материјал за размножување и саден материјал на виновата лоза. Местото за производство може да биде составено од повеќе производни единици;

6. Производна единица е лозов расадник, вкоренилиште, матични насади, стакленик или други објекти или полиња од каде се обезбедува материјал за размножување и саден материјал од виновата лоза или истиот се произведува;

7. Лозов расадник е организирана целина од производни единици наменети за производство на материјал за размножување - садници или делови од млади растенија;

8. Матичник, матични насади, матични лозја, лозови насади од матични растенија за производство на материјал за размножување се делови од млади растенија;

9. Вкоренилиште, место за вкоренување, ожилување на резниците за подлогите или резниците за ожилени лозови калеси, место каде се формираат садниците во текот на една вегетација;

10. Снабдувач на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза (во понатаможен текст снабдувач) е секое домашно или странско правно или физичко лице кое врши една или повеќе од следниве дејности: производство, пакување, етикетирање, трговија, увоз или извоз на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза;

11. Простории за преработка, пакување или тргување се магацини, ладилници, силоси, простории за пакување и други простории наменети за таа цел;

12. Овластена лабораторија е лабораторија за спроведување на дијагностички испитувања и други тестови на материјал за размножување и саден материјал од виновата лоза во согласност со регулативите за семе и материјал за размножување на земјоделски растенија, или лабораторија овластена за спроведување на дијагностички испитувања за штетни организми во согласност со Законот за здравјето на растенијата; (*1)

13. Надлежен орган е Управата за семе и саден материјал (во понатамошниот текст: Управата) во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство;

14. Официјален орган за сертификарање е правно лице на кое му е доделено јавно овластување за стручна контрола на поле и во лабораторија на материјал за размножување и садниот материјал од винова лоза;

15. Партија е број и количество на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, сорта и категорија, која се препознава по потеклото, е со ист квалитет и е хомогена по состав;

16. Категории на материјал за размножување се предосновен материјал за размножување, основен материјал за размножување, сертифициран, материјал и стандарден материјал;

17. Официјално испитување е испитување спроведено од страна на:

- Официјален орган за сертификарање , во процедура на официјална сертификација на предосновен, основен и сертифициран материјал за размножување;

- фитосанитарен инспектор во случај на стандарден материјал за размножување и саден материјал од виновата лоза;

18. Официјални мерки мерки преземени од страна на:

- Официјален орган за сертификарање, врши процедура за официјално сертификарање на предосновен, основен, сертифициран материјал за размножување и саден материјал од виновата лоза;

- овластена фитосанитарна лабораторија која врши испитување на здравствената исправност на материјалот за размножување и саден материјал од виновата лоза.

II.ВИД И КАТЕГОРИИ НА МАТЕРИЈАЛ ЗА РАЗМНОЖУВАЊЕ И САДЕН МАТЕРИЈАЛ ОД ВИНОВА ЛОЗА

Член 3

Вид и категории на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза

Како материјал за размножување и саден материјал од винова лоза кое е наменето за производство на грозје може да се употребува само растение од видот *Vitis vinifera*.

1. Материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, може да се тргува со следните категории:

а) предосновен материјал за размножување е материјал за размножување:

- кој бил произведен во одговорност на одгледувачот согласно прифатените практики за оддржување на сортата и, каде што е применливо, на клонот и за заштита од болести,
- кој е наменет за производство на основен или сертифициран материјал за размножување,
- кој ги исполнува условите за категоријата предосновен материјал за размножување согласно овој правилник и
- каде со официјална проверка била откриено дека ги задоволува горенаведените услови.

б) основен материјал за размножување е материјал за размножување:

- кој бил произведен од иницијален материјал со одговорност на одгледувачот согласно прифатените практики за оддржување на сортата (и каде што е применливо, на клонот) и за заштита од болести,
- кој е наменет за производство на основен или сертифициран материјал за размножување,
- кој ги исполнува условите за категоријата основен материјал за размножување согласно овој правилник,
- каде со официјална проверка било потврдено дека ги задоволува горенаведените услови;

в) сертифициран материјал за размножување е материјал за размножување:

- кој е добиен директно од основен материјал за размножување или почетен материјал за размножување,
- кој е наменет за производство на садници-млади растенија или делови на растенија за употреба во производство на репроматеријал, или за производство на грозје што ги исполнува условите за сертифициран материјал за размножување согласно овој правилник и
- каде со официјална проверка било потврдено дека ги задоволува горенаведените услови;

г) стандарден материјал за размножување CAC (Conformitas Agraria Communitatis): е материјал за размножување

- кој има идентитет и чистота на сортата,

- кој е наменет за производство на садници-млади растенија или делови на растенија за употреба во производство на репроматеријал или за производство на грозје,
- кои ги исполнува условите согласно овој правилник за стандарден материјал за размножување и
- каде со официјална проверка била откриено дека ги задоволува условите поставени во оваа точка.

III. ПРОИЗВОДСТВО НА МАТЕРИЈАЛ ЗА РАЗМНОЖУВАЊЕ ОД ВИНОВА ЛОЗА

Член 4

Производители на саден материјал за лична употреба

За производителите на саден материјал за лична употреба кои произведуваат до вкупно 100 броја лозови садници, упис во Регистерот на снабдувачи не е задолжителен согласно член 6 став 1 од Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија.

Член 5

Услови, начин и постапка за производство на официјално сертифициран материјал за размножување од винова лоза

- (1) Условите, начинот и постапките за производство на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза се дадени во Прилог 1 кој е составен дел од овој правилник.
- (2) Снабдувачот треба производството на материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза да го пријави до Управата и официјалниот орган за сертифицирање, со пријава за стручна контрола на производството на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, на образец со формат А4 во бела боја, даден во Прилог 3 кој е составен дел од овој правилник.
- (3) Снабдувачот го произведува материјалот за размножување под контрола и организација на официјалниот орган за сертифицирање. Снабдувачот треба да соработува со официјалниот орган за сертифицирање врз основа на меѓусебен писмен договор.
- (4) Снабдувачот треба да ги следи и евидентира следните критични точки во процесот на производство, кои директно влијаат врз квалитетот на материјалот за размножување и садниот материјал:

- план и начин на производство;
- квалитет на употребен материјал за размножување во производството;
- начин на сеење на семето, односно садење и пресадување на материјалот за размножување;
- технологија на одгледување на матичните растенија и растилата во расадникот;
- начини и постапки за размножување на материјалот;
- хемиски средства со кои се третира материјалот за размножување и садниот материјал;
- хигиена;
- вид на амбалажа;
- начин на пакување и етикетирање и
- складирање, чување и транспорт.

(5) Материјалот за размножување и садниот материјал од винова лоза треба да биде означен и одвоен од останатото меркантилно производство со заштитен појас од најмалку 3 метри. За време на производството материјалот за размножување треба постојано да биде одржуван без страна вегетација.

Член 6

Начин на водење на евиденција на производството

(1) Снабдувачот треба да води евиденција за официјално сертифицирани матични растенија од сите категории, со следните податоци: снабдувач (адреса, регистарски број и датум на упис во регистарот); локација; скица на локацијата со вцртани матични растенија; категорија; здравствен статус; вид на матични растенија; потекло на употребениот материјал за матични растенија; година и растојание на садење; податоци за официјално сертифицираните матични растенија по сорти, клонови, категорија, пакети, снопови во еден пакет, садници во еден сноп, вкупен број на садници.

(2) Евиденцијата за матичните растенија треба да биде заверена и потпишана од снабдувачот и од одговорно лице на официјалниот орган за сертифицирање.

(3) Снабдувачот треба да води евиденција за произведените матични растенија на бела хартија во А4 формат секоја година, со податоци на образец даден во Прилог 9, кој е составен дел на овој правилник.

(4) Снабдувачот треба да води евиденција за произведениот материјал за размножување и саден материјал на бела хартија во А4 формат секоја година, со податоци на образец дадени во Прилог 10 кој е составен дел на овој правилник.

(5) Снабдувачот со добивање на конечниот сертификат за трговија со материјал за размножување и саден материјал од винова лоза кој е произведен во Република Македонија може да го стави во трговија, на регистрираните продажни места за винова лоза.

Член 7

Здравствена исправност

(1) Материјалот за размножување и садниот материјал од винова лоза за да биде ставен во трговија, треба да ја исполнува и здравствената исправност согласно прописите од областа за здравје на растенијата.

(2) Проверка и контролата на здравствената исправност се врши од страна на овластена лабораторија за здравствена исправност на растенијата.

Член 8

Поблиски услови во однос на квалитетот

(1) Материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза за да биде ставен во трговија, треба да ги исполнува условите за квалитет, кои се дадени во Прилог 2, кој е составен дел од овој правилник.

(2) Земените мостри и извршените тестови за проверка на квалитетот на материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза треба да се вршат постојано за време на вегетацијата заради пратење на здравствената состојба на растенијата кои се пласираат на пазарот.

(3) Тестовите за проверка на квалитетот се вршат на:

- матични растенија кои се наменети за производство на материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза произведен во Република Македонија,
- материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза произведен во Република Македонија,
- материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза произведен во други земји,
- материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза за органско производство.

IV.УСЛОВИ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ТРГОВИЈА СО МАТЕРИЈАЛ ЗА РАЗМНОЖУВАЊЕ И САДЕН МАТЕРИЈАЛ

Член 9

Начин на пакување

- (1) Снабдувачот, материјалот за размножување и садниот материјал може да го пласираат на пазар пакуван во еден или повеќе пакети или снопови, ожилени калеми од винова лоза со исти карактеристики, наведени во Прилог 7, точка а) и точка б) кој е составен дел на овој правилник. Пакувањата или сноповите можат да бидат споени заедно, на тој начин што спојувањето да биде направено така што ако при оштетувањето на спојувањето да не може повторно да се спои на ист начин.
- (2) Материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза при ставање во трговија треба да е хомоген, во запечатени пакувања.
- (3) При пакување на материјалот за размножување и садниот материјал треба да се употребува амбалажа од материјали кои најсоодветно можат да го заштитат материјалот од оштетување при транспорт, манипулација и складирање.

Член 10

Форма и содржина на етикетата

- (1) Материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза за да биде ставен во трговија треба да биде етикетан. Етикетата треба да е направена од претходно не употребуван материјал и отпорна на влага. Содржината на етикетата треба да биде испечатена со неизбришлива, фотостабилна боја и напишана на македонски јазик. Димензијата на етикетата треба да изнесува 100 mm x 70mm.
- (2) Во зависност од категоријата на материјалот за размножување и садниот материјал етикетата треба да биде со:
- Бела боја со дијагонална виолетова линија за предосновен материјал за размножување и саден материјал;
 - Бела боја за основен материјал за размножување и саден материјал;
 - Сина боја за сертифициран материјал за размножување и саден материјал;

-Портокалова боја за стандарден (CАС) материјал за размножување и саден материјал;

(3) Етикетата треба да ги содржи податоците наведени во Прилог 8 точка А) и точка Б) кој е составен дел на овој правилник.

(4) Етикетата треба да е прицврстена на надворешната страна од пакетот или снопот со материјал за размножување или садениот материјал од винова лоза со помош на печат.

(5) Покрај етикетата наведена во став 1 од овој член, материјалот за размножување и садниот материјал од винова лоза треба да содржи придружни фитосанитарни документи, кои ја гарантираат здравствената состојба на растенијата согласно Правилникот за пасоши за растенија (*2).

Член 11

Начин на водење на евиденција на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза кој се става во трговија

Материјалот за размножување и садниот материјал од винова лоза можат да се стават во трговија само ако е зачуван неговиот идентитет до испорачување на крајниот потрошувач, на строго определени продажни места и ако:

1) Снабдувачот води евиденција за набавен материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, на образец со формат А4 во бела боја, даден во Прилог 11 кој е составен дел од овој правилник;

2) Снабдувачот води евиденција за продаден материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, на образец со формат А4 во бела боја, даден во Прилог 12 кој е составен дел од овој правилник;

3) Снабдувачот води евиденција за непродаден материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, на образец со формат А4 во бела боја, даден во Прилог 13 кој е составен дел од овој правилник.

V. СТРУЧНА КОНТРОЛА НА ПРОИЗВОДСТВО НА МАТЕРИЈАЛ ЗА РАЗМНОЖУВАЊЕ И САДЕН МАТЕРИЈАЛ ОД ВИНОВА ЛОЗА

Член 12

Начин и постапка за вршење на стручна контрола на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза и надлежности на официјалниот орган за сертифицирање

- (1) Стручна контрола над производството на материјал за размножување и саден материјал, се врши врз основа на пријава поднесена од снабдувачот, најдоцна до 15 февруари во тековната година. Содржина на пријавата за стручна контрола е дадена во Прилог 3 на овој правилник;
- (2) Овластениот орган за сертифицирање врши најмалку две стручни контроли на производството во текот на вегетацијата. Контролата се врши на матични растенија, материјалот за размножување и садениот материјал од винова лоза произведен во тековната година;
- (3) При стручните контроли се утврдува бројот на матичните растенија кои се во производство, состојбата со нивната вегетативна развиеност и се врши проценка на количината на материјал за размножување кој може да се добие од нив;
- (4) При стручните контроли се утврдува сортната чистота и вегетативната развиеност на садниот материјал, при што истовремено и се утврдува дали истиот ги исполнува условите наведени во Прилог 1 на овој правилник;
- (5) Стручните контроли се вршат со присуство на одговорното стручно лице за производство на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза;
- (6) За секоја стручна контрола на производството на материјалот за размножување и садниот материјал, овластениот орган за сертификација составува записник, во два примерока, за извршена стручна контрола на производството на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, на образец со формат A4 во бела боја, даден во Прилог 4 кој е составен дел од овој правилник;
- (7) Овластениот орган за сертифицирање врши контрола на категоријата и квалитетот на сортата, сортната и клонската чистота, како и здравствената исправност на материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза;
- (8) Овластениот орган за сертифицирање го контролира производството на материјал за размножување од подигање на матични насади, одгледување на матичните насади, бербата на делови од винова лоза, калемење, стратификување, производство на саден материјал во вкоренилиште, вадење на садниците, пакување и етикетање на материјал за размножување;
- (9) На крајот од производството овластениот орган за сертифицирање издава сертификат за извршена стручна контрола на производството на материјалот за размножување и саден материјал од винова лоза, на образец со формат A4 во бела боја, даден во Прилог 5 кој е составен дел од овој правилник;
- (10) Снабдувачот ги доставува записникот и сертификатот за извршена стручна контрола за производството на материјалот за размножување и садниот материјал од винова лоза, како и соодветниот документ со кој се потврдува здравствената состојба на материјалот за

размножување до Управата, за издавање на Сертификат за конечно сертифициран материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, на образец со формат А4 во бела боја, даден во Прилог 6 кој е составен дел од овој правилник;

(11) Овластениот орган за сертифицирање за вршење на стручна контрола на насади на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза, до Управата доставува годишен извештај за извршените стручни контроли согласно член 17, став 2 од Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија.

VI. УВОЗ НА МАТЕРИЈАЛ ЗА РАЗМНОЖУВАЊЕ И САДЕН МАТЕРИЈАЛ ОД ВИНОВА ЛОЗА

Член 13

Услови за увоз на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза

Покрај исполнување на условите од членовите 26 и 27 од Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија, снабдувачот треба да достави извештај за увезените количества на материјал за размножување и саден материјал од вид и категорија наведени во член 3 од овој правилник до Управата, најдоцна 30 дена од денот на увозот.

Член 14

Увоз на саден материјал од винова лоза во оригинално пакување за лична употреба

Саден материјал во оригинално пакување за лична употреба може да се увезува согласно член 29 од Закон за семенски и саден материјал од земјоделски растенија и тоа најмногу во количество до 30 броја.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 15

Преодни одредби

Матичните растенија од категорија САС, одбрани и признати согласно Правилникот за постапката за одбирање и признавање на матични растенија и насади за производство на земјоделски саден материјал („Службен весник на СРМ“ бр. 13/76), се смета дека ги исполнуваат условите за матични растенија согласно овој правилник, до 30 септември 2012 година.

Член 16

Престанок на важноста на прописите

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да се применуваат Правилникот за нормите на квалитетот, пакувањето, пломбирањето и декларирањето на садниот материјал на земјоделски растенија („Службен весник на СРМ“ бр. 45/75), Правилникот за утврдување на сортната чистота на земјоделскиот саден материјал („Службен весник на СРМ“ бр. 13/76) и Правилникот за постапката за одбирање и признавање на матични растенија и насади за производство на земјоделски саден материјал („Службен весник на СРМ“ бр. 13/76).

Член 17

Влегување во сила на правилникот

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 18-265/3

1 август 2011 година Министер,

Скопје Љупчо Димовски, с.р.

(*1) Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, 81/08, 20/09, 57/10 и 17/11) усогласен со Директивата 2000/29/ЕЗ на Советот на Европската Унија од 8 мај за воведување на заштитни мерки против штетните организми на растенијата или растителните производи и нивно ширење во Заедницата, CELEX број 32000L0029.

(*2) Правилник за пасоши за растенија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10)) усогласен со Директивата 2000/29/ЕЗ на Советот на Европската Унија од 8 мај за воведување на заштитни мерки против штетните организми на растенијата или растителните производи и нивно ширење во Заедницата, CELEX број 32000L0029 и Директивата 92/105/ ЕЗ од 3 декември 1992 година за воведување на степен на стандардизација за пасош за растенија, кој се користи за движење на одредени растенија, растителни производи или други објекти во Заедницата и воведување на детални процедури поврзани со издавањето на вакви пасоши за растенија и условите и деталните процедури за нивна замена, CELEX број 31992L0105.

УСЛОВИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА МАТЕРИЈАЛ ЗА РАЗМНОЖУВАЊЕ ЗА ВИНОВАТА ЛОЗА

1. Растенијата во лозовите насади (во понатамошниот текст лозата) да поседуваат идентитет и чистота на сортата и клонот.
2. Условите на одгледување во лозовите насади да овозможат да бидат спроведени пропишаните проверки за идентитет и чистота на сортата и клонот.
3. Почвата или припремениот супстрат каде ќе се постават насадите на подлоги и насадите за калем гранки за производство на материјал за размножување на стандардни основни или сертифицирани винови лози, да бидат без штетни организми или нивни пренесувачи, особено немотоди кои пренесуваат вируси, ќе овозможуваат избегнување на ризици.
4. Присуството на штетни организми кои ја намалуваат употребната вредност на материјалот за размножување треба да биде на најниско можно ниво.
5. Што се однесува до штетните организми наведени во точките (а), (б) и (в), ќе се применуваат условите наведени во точките од 5.1 до 5.5, како и точка 5.6:

(а) комплекс на инфективна дегенерација: вирус на инфективна дегенерација на листот на виновата лоза (grapevine fanleaf virus) (GFLV), вирус на мозаик на гушарка на листот на виновата лоза Arabis mosaic virus (ArMV);

(б) болест на свиткување на листот на виновата лоза (grapevine leafroll disease): вирус на свиткување на листот на виновата лоза од типот (grapevine leafroll associated virus 1) (GLRaV-1), вирус на свиткување на листот на виновата лоза од типот (grapevine leafroll associated virus- 3) (GLRaV-3);

(в) вирус на шарена дамкавост на листот на виновата лоза (grapevine fleck virus) (GFkV) (само за подлоги)

5.1 Лозовите насади наменети за производство на почетен материјал за размножување ќе треба да се оформат без присуство на штетни организми наведени во точка 5(а), 5(б) и 5(в) со официјална стручна контрола. Стручната контрола се базира на резултатите од тестовите за здравје на растенијата направени со индексирање, или со меѓународно прифатен еквивалентен метод за тестирање. Овие тестови ќе се потврдат со резултатите од тестовите за здравје на растенијата кои се вршат на сите растенија, на секои пет години, особено за организми наведени под точките 5(а) и 5(б).

Инфицираните растенија мораат да се елиминираат. Причините за појавата на погоре наведените штетни организми се заведуваат во евиденцијата во која се чуваат податоци за лозовиот расадник.

5.2 Лозовите насади наменети за производство на основен материјал за размножување треба да бидат без присуство на штетни организми наведени во точките 5(а) и 5(б) направени официјална стручна контрола. Стручната контрола се базира на резултатите од тестовите за здравје на растенијата кои се однесуваат за сите растенија. Овие тестови се изведуваат најмалку на секои шест години, почнувајќи со лозови насади со старост над три години.

Каде се изведуваат годишни контроли на родот на сите растенија, тестовите за здравје на растенијата ќе се изведуваат најмалку на секои шест години, почнувајќи со шест години стар материјал од расадниците.

Инфицираните растенија се елиминираат. Причините за појавата на погоре наведените штетни организми или други фактори се внесуваат во евиденција во која се чуваат податоци за лозовите насади.

5.3. Лозовите насади наменети за производство на сертифициран материјал треба да бидат без присуство на штетни организми наведени во точка 5(а) и 5(б) констатирани од страна на официјалната стручна контрола. Стручната контрола се базира на резултатите од тестовите за здравје на растенијата кои се изведуваат според испитувањето согласно методите за процедури на анализи/контроли кои се во согласност со општо прифатените и стандардизирани норми. Овие тестирања се извршуваат најмалку еднаш на секои 10 години, почнувајќи со лозови насади стари над пет години.

Во случаите каде што е направена официјалната стручна контрола на годишниот род на сите растенија, тестовите за здравје на растенијата се изведуваат најмалку еднаш на 10 години, почнувајќи со лозови насади стари над 10 години.

Стапката на неуспешност на лозовите насади на штетни организми наведени во точките 5(а) и 5(б) не смее да надминува над 5%. Инфицираните растенија се елиминираат. Причините за појавата на горе споменатите штетни организми или други фактори се внесуваат во евиденција во која се чуваат податоци за лозовите насади.

5.4. Во лозовите насади наменети за производство на стандарден материјал, процентот на неуспех кој се препишува на штетните организми наведени во точките 5(а) и 5(б) не смее да надмине над 10%. Инфицираните растенија мораат да се елиминираат од размножувањето. Причините за појавата на горе споменатите штетни организми или други фактори, се внесуваат во евиденцијата во која се чуваат податоци за лозовите насади.

5.5. Матичниците за резници се оформуваат без присуство на штетни организми наведени во точката 5(а) и 5(б) направени од официјална годишна стручна контрола која се базира на визуелна метода, и, доколку е неопходно, се прават соодветни тестови и/или втора стручна контрола.

5.6.(а) Производителите не мора да ги применуваат точките 5.1. и 5.2. се до 1-ви јануар 2013, во однос на лозовите расадници кои веќе постојат за производство на почетен материјал за размножување или основен материјал за размножување.

(б) Производителите не мора да ја применуваат точката 5.3. до 31-јули 2013 во однос на лозовите насади кои веќе постојат за производство на сертифициран материјал за размножување.

(в) Кога производителите не ги применуваат точките 5,1 до 5,2 или точката 5,3 онака како што е опишано во (а) и (б) погоре, наместо тоа, ќе ги применуваат следните правила:

- Штетните вирусни болести, особено вирусот на инфективна дегенерација на листот на виновата лоза и вирусот на свиткување на листовите на виновата лоза, мораат да се елиминираат од насадот наменет за производство на почетен и основен материјал за размножување.

- Насадот наменет за производство на материјал за размножување од другите категории ќе се чува одделно од растенијата кои покажуваат симптоми на штетни вирусни болести.

6. Матичњаците за резници нема да се формираат во близина на лозови насади. Минималната оддалеченост од лозовиот насад е над 3 метри.

7. Материјалот за размножување кој се користи за производство на ожилени резници за калемење, резници за калемење, вкоренети резници и вкоренети калеми, треба да се земаат од насади во кои е извршена официјална стручна контрола и кои се одобрени од органот за официјална сертификација.

8. Без оглед на официјалната стручна контрола наведена во точка 5, треба да има уште една официјална стручна контрола на насадот. Дополнителните стручни контроли на насадот се извршуваат во случај на несогласувања за работи за кои неможе да се донесе одлука, без оглед на квалитетот на материјалот за размножување.

УСЛОВИ ЗА КВАЛИТЕТОТ НА МАТЕРИЈАЛОТ ЗА РАЗМНОЖУВАЊЕ НА ВИНОВАТА ЛОЗА

I. Општи услови

1. Материјалот за размножување треба да поседува идентитет и чистота на сортата и клонот. Трговијата со стандарден материјал за размножување ќе биде прифатен со 1% толеранција.

2. Минимална техничка исправност: 96%.

Како технички неисправен материјал се смета:

- (а) делумно или целосно исушен материјал за размножување, дури и ако бил потопен во вода откако се исушил;
 - (б) оштетен, свиткан или повреден материјал за размножување, особено ако бил оштетен од град или мраз, или ако е згмечен или скршен.
 - (в) ако не ги исполнува барањата од точката 3.
3. Лозата која се употребува како материјал за размножување треба да биде целосно созреана.
 4. Штетните организми кои ја намалуваат употребливоста на материјалот за размножување бидат сведени на најниското можно ниво. Материјал кој има јасни знаци од штетни организми кои не можат да се излечат, се уништува.

II. Минимални услови

1. Ожилени лозни калем:

Ожилени лозни калем составени од иста категорија на материјал за размножување, се класифицираат во истата категорија.

Ожилени лозни калем составени од различна категорија на материјал за размножување, се класифицираат во пониска категорија.

III. Стандарди за класирање

1. резници од подлоги за калемење, резници за ожилување и калем гранки:

- 1.1. Дијаметар (се мери кај најшироката точка на врвот од попречниот пресек). Стандардот не се однесува на зеленото размножување:

1.1.1. Резници од подлоги за калемење и калем гранки:

а) најширок дијаметар:

- за видови и сорти на винови лози, 7 до 12 мм;

б) максимум дијаметар на дебелиот крај: 15 мм освен кај калем гранки за калемење на постојано место (*in situ*); засекот ќе биде направен најмалку 2 цм под најниското окце.

- 1.1.2. Резници за ожилување: минимум дијаметар на врвот: 3,5 мм.

1.2. Должина:

- 1.2.1. Резници од подлоги за калемење мора да е минимум 42 см;
- 1.2.2. Резници за ожилување мора да е минимум 42 цм;
- 1.2.3. калем гранки:
 - а) со најмалку 5 употребливи окца и должина минимум 50 цм,
 - б) со 1 употребливо окце минимум 6,5 цм; кроењето ќе се изврши најмалку 1,5 цм над и најмалку 5 цм под окцето.

Должината ќе се мери од најнискиот дел на најнискиот нодус. Највисокиот нодус мора да се остави цел.

2. Ожилени резници:

- 2.1. *Дијаметарот*, мерен од најшироката точка во средината на интернодијата веднаш под дополнителниот израсток на ожилената резница, не смее да биде помалку од 5 мм. Овој стандард не важи за зелените резници.
- 2.2. Растојанието од најниската точка на која се појавуваат корени во основата на дополнителниот израсток не смее да биде помала од:
 - а) 42 цм за лозни подлоги, и
 - б) 20 цм за други резници.
- 2.3. *Корени*: секоја ожилена резница мора да има најмалку три добро развиени и правилно распоредени корени. Сепак, подлогата 420 А може да има само два добро развиени корени, треба да бидат на спротивни страни.

3. Ожилени лозни калем

- 3.1. *Стеблото* мора да биде долго најмалку 45 цм.
- 3.2. *Корени*: секој лозов калем мора да има најмалку три добро развиени корени и да имаат добро растојание. Сепак, подлогата 420 А може да има само два добро развиени корени, треба да бидат на спротивни страни.
- 3.3. *Спојно место*: секое растение мора да има соодветно, нормално и здраво спојно место.

Прилог 3

До
Министерство за земјоделство,
шумарство и водостопанство
- Управа за семе и саден материјал
- Официјален орган за сертификарање

ПРИЈАВА

За стручна контрола за производството на материјал за размножување и саден
материјал од винова лоза за _____ година

Снабдувач _____
Адреса / тел / факс / е – mail _____
Регистарски број (РБС) _____
Место на производство _____

Р.бр.	Категорија на материјал за размножување * и здравствен статус **	Вид на материјал за размножување ***	Сорта, клон	Подлога	Количина бр.	Број партија	Место на производство	Старост (год.)	Потекло на материјалот за размножување употребен за производството	
									Сертификат за конечно сертифицирани матични растенија (број и датум)	Сертификат за набавен материјал за размножување (број, датум)

* Предосновен
Основен материјал
Сертифициран
Стандарден (САС)

***Резници
Ожилени резници
Калем гранки
Лозови садници и др.

**Безвирусен (Б.В.)
Тестиран на вируси (Т.В.)

Датум _____
Место _____

Пријавил:

(Име и презиме)

м.п.

Официјален орган за сертификање

ЗАПИСНИК бр. _____

за извршена стручна контрола за производството на материјал за
размножување и саден материјал од винова лоза за _____ година

Снабдувач _____
 Адреса / тел / факс / е – mail _____
 Регистарски број (РБС) _____
 Место на производство _____

Р. бр.	Категорија на материјал за размножување * и здравствен статус **	Вид на Материјал за размножув ање ***	Сорта, клон	Подлога	Партија бр.	Старост (година)	Очекуван обем на производство на материјал за размножување бр. Количина бр.	Потекло на материјалот за размножување употребен за производството		
								Сертификат за конечно сертифицира ни матични растенија (број и датум)	Сертификат за материјал за размножување од сопствено производство (број и датум)	Сертификат за набавен материјал за размножње (број и датум)

* Предосновен
Основен материјал
Сертифициран
Стандарден (САС)

***Резници:
Ожилени резници
Калем гранки
Лозови садници и др.

**Безвирусен (Б.В.)
Тестиран на вируси (Т.В.)

Состојба и општ изглед на вегетативниот развој на материјалот за размножување и
садниот материјал _____
 Забелешка _____

Датум _____

Снабдувач:

(Име и презиме)

Овластено стручно лице:

(Име и презиме)

м.п.

Официјален орган за сертифицирање

СЕРТИФИКАТ број _____

За извршена стручна контрола на производството за квалитетот и
здравствената исправност на материјал за размножување и саден материјал
од винова лоза произведен за _____ година

Врз основа на овластувањето за вршење на стручна контрола на
производство на материјал за размножување и саден материјал од винова лоза
произведен во Република Македонија, и договорот бр. _____ од
_____ година, помеѓу Официјалниот орган за сертифицирање и
снабдувачот производител, ги даваме следните податоци:

Снабдувач - производител	
Адреса	
Регистрација број	
Директор на фирмата	
Лице задолжено за производството	
Записник број	
Вид:	
Број на пакети/бали	
Број на снопови во балите	
Број на садници во сноповите	
Вкупен број на садници	
Должина на садницата	
Година на производство	
Тип на материјал за размножување	
Категорија	
Сорта	
Клон	
Подлога	

Прилог:

1. Записник за извршена стручна контрола на производство број: _____

Датум _____

Овластено стручно лице

(Име и презиме)

м.п.

Министерство за земјоделство,
шумарство и водостопанство
- Управа за семе и саден материјал

СЕРТИФИКАТ Бр. _____

**За конечно сертифициран материјал за размножување и саден материјал од
винова лоза**

Врз основа на Сертификатот за извршена стручна контрола за квалитетот и здравствената исправност на материјал за размножување од винова лоза произведен во Република Македонија број _____ од _____ година, и записник број _____ издадени од официјален орган за сертифицирање, Управата за семе и саден материјал издава конечен сертификат за трговија со материјал за размножување и саден материјал од винова лоза произведен во Република Македонија со следните податоци:

Снабдувач - производител	
Адреса	
Регистрација број	
Директор на фирмата	
Лице задолжено за производството	
Записник број	
Вид	
Број на пакети/бали	
Број на снопови во балите	
Број на садници во сноповите	
Вкупен број на садници	
Должина на садницата	
Година на производство	
Тип на материјал за размножување	
Категорија	
Сорта	
Клон	
Подлога	

Забелешка _____

Датум _____

Одговорно стручно лице

(Име и презиме)

м.п.

**БАРАЊА ЗА УСЛОВИТЕ ЗА ПАКУВАЊЕ И СНОПОВИТЕ НА МАТЕРИЈАЛ ЗА
РАЗМНОЖУВАЊЕ И САДЕН МАТЕРИЈАЛ ОД ВИНОВА ЛОЗА**

а) Општи услови

**Пакување
Состав на пакетите и сноповите:**

1-Вид на материјал за размножување	2-Број на парчиња во едно пакување	3-Максимална Количина
1. Ожилени лозни калеми:	25, 50, 100 или деливи со 100	500
2. Ожилени резници	50,, 100 или деливи со 100	500
3. калем гранки - со најмалаку пет употребливи окца - со едно употребливо окце	-100 или 200 -500 или деливи со 500	200 5,000
4. Резници од подлоги за калемење	100 или деливи со 100	1,000
5. Резници од подлоги за ожилување:	100 или деливи со 100	500

б) Специјални услови

I. - Мали пакувања

Каде што е потребно, големината (бројот на парчиња) на пакувањето или сноповите од сите видови и категории на материјал за размножување наведени во колона 1, можат да бидат помали во однос на минималниот број на пакувања наведени во колона 2.

II. – Вкоренети растенија од лоза во субстрат , во саксии, корпи или кутии
бројот на парчиња и максимален број не се бара.

Б). ПРИДРУЖНИ ДОКУМЕНТИ

I. Услови кои треба да се исполнат

Кога една земја членка бара да се достави придружен документ, документот:

- (а) треба да биде доставен во најмалку две копии (испраќач и примач);
- (б) (копијата на примачот) треба да ја придружува испораката од местото на испраќачот до местото на примачот;
- (в) треба да бидат наведени сите информации кои се поставени согласно следната точка II, која се однесува на испораката на посебни снопови;
- (г) треба да се чува најмалку една година и треба да се стави на располагање на органите кои вршат официјална стручна контрола.

II. Листа на информации кои треба да ги содржи

1. ЕС Стандард.
2. Земја на производство
3. Орган надлежен за сертификација, земја членка
4. Прогресивен број
5. Испраќач (адреса бр. на регистрација)
6. Примач (адреса)
7. Вид
8. Тип(ови) на материјал
9. Категорија(категории)
10. Сорता(и)/клон(ови). За ожилени лозови калеми ова назначување се употребува за подлогата и за сортата.
11. Број на парчиња по сноп
12. Вкупен број на снопови
13. Дата на достава.

